

Uchwała Nr XLVIII/268/2023
Rady Powiatu w Kolbuszowej
z dnia 23 lutego 2023 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Korekcyjno – Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2023-2026

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 1526 z późn. zm.), oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249).

Rada Powiatu w Kolbuszowej
uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Korekcyjno – Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2023-2026, w brzmieniu jak w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Kierownikowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Mieczysław Burek

Oliver

Załącznik do uchwały Nr XLVIII/268/2023
Rady Powiatu w Kolbuszowej
z dnia 23 lutego 2023 r.

PROGRAM
KOREKCYJNO – EDUKACYJNY
DLA OSÓB
STOSUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
na lata 2023 – 2026

Kolbuszowa 2023

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawy prawne programu	4
2. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu kolbuszowskiego	5
3. Adresaci programu	10
4. Warunki uczestnictwa	10
5. Cele programu	11
6. Założenia programu	12
7. Realizator programu.....	13
8. Tematyka zajęć	14
9. Realizacja programu.....	16
10. Zasady kontraktu	18
11. Źródło finansowania programu.....	18
12. Monitoring i ewaluacja programu	19
13. Zakończenie	20

Wstęp

Przemoc domowa jest negatywnym zjawiskiem społecznym występującym w wielu rodzinach na terenie powiatu kolbuszowskiego. Dotyka osoby bez względu na płeć, wiek, stan zdrowia czy status społeczny. Członkom rodziny dotkniętym przemocą brakuje bezpieczeństwa, a jego miejsce zajmuje strach i poczucie zagrożenia.

Przemoc jest problemem złożonym, często trudno oszacować jej dokładną skalę. W wielu przypadkach pozostaje zjawiskiem ukrytym, ponieważ osoby dotknięte przemocą nie zgłaszają się po pomoc z uwagi na poczucie wstydu czy stereotypy tkwiące w świadomości społecznej.

Sprawą istotną jest więc ujawnianie przypadków przemocy oraz udzielenie rodzinie dotkniętej przemocą wsparcia i skutecznej pomocy. Kompleksowa pomoc rodzinie uwikłanej w przemoc powinna w pierwszej kolejności obejmować osoby dotknięte przemocą, ale również uwzględniać działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym realizację programów korekcyjno-edukacyjnych. Uczestnictwo w programach i uświadomienie sobie przez sprawcę szkodliwości jego dotychczasowych działań, może wpłynąć na eliminację zachowań przemocowych, a także na podniesienie bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Obowiązek realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie określony został przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249). Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią integralną część systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Niniejszy Program korekcyjno-edukacyjny (PKE) skierowany jest do osób, które stosują przemoc wobec członków swoich rodzin. Głównym jego celem jest powstrzymanie osób stosujących przemoc i zakończenie przemocy w rodzinie.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 t.j.).
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50 poz. 259).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (Dz. U.2021.2268 t.j.).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2023.0.165 t.j.).
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1245).
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023 - przyjęty Uchwałą nr 248 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r.
7. Powiatowy Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Kolbuszowskim na lata 2022-2028 – przyjęty Uchwałą Nr XXXIX/219/2022 Rady Powiatu w Kolbuszowej z dnia 28 kwietnia 2022r.

Powyższe akty prawne, oprócz zdefiniowania pojęcia przemocy w rodzinie, nakładają na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, określając zakres pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy oraz zadania w zakresie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadaniem powiatu z zakresu administracji rządowej jest właśnie m.in. opracowanie i wdrożenie do realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO

Diagnoza w oparciu o dane instytucjonalne

W skład powiatu kolbuszowskiego wchodzi gminy: Cmolas, Kolbuszowa, Majdan Królewski, Niwiska, Dzikowiec oraz Raniszów.

W powiecie kolbuszowskim zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przede wszystkim przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w tym Punkt Interwencji Kryzysowej, Komendę Powiatową Policji, Ośrodki Pomocy Społecznej, Sąd Rejonowy, Prokuraturę, Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną. W działania pomocowe na rzecz rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie włączone są również Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służby kuratorskie, instytucje ochrony zdrowia, instytucje oświatowe oraz samorządy gminne i organizacje pozarządowe.

Praca z rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”. Poniżej przedstawiamy zestawienie liczby założonych Niebieskich Kart, które wpłynęły do Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych na terenie powiatu z uwzględnieniem podmiotu wszczynającego procedurę.

Tabela 1. Liczba Niebieskich Kart z podziałem na podmioty wszczynające procedurę.

Rok	2019r.	2020r.	2021r.
Liczba Niebieskich Kart założona przez instytucje pomocy społecznej	18	27	17
Liczba Niebieskich Kart założona przez Służbę Zdrowia	0	0	1
Liczba Niebieskich Kart założona przez Policję	215	219	131
Liczba Niebieskich Kart założona przez Oświatę	1	1	0
Liczba Niebieskich Kart założona przez GKRPA	0	0	0
Razem	234	247	149

Jak wynika z powyższych danych w ostatnim z analizowanych lat, tj. w roku 2021, wystąpił gwałtowny spadek procedur. Odnotowano aż o 98 formularzy mniej Niebieskich Kart. Trudno ocenić z czego wynika ta sytuacja. Być może czas pandemii, obostrzenia i zamknięcie w domach spowodowało mniejszy odsetek ujawnionych przypadków przemocy. Do zespołów interdyscyplinarnych najwięcej kart, podobnie jak w latach poprzednich, wpłynęło z Policji tj.

w 2019 r. było to, aż 91,88% wszystkich kart, w 2020 r. – 88,67%, a w 2021r. - 87,92%. Niebieskie Karty zakładane są w drugiej kolejności przez przedstawicieli pomocy społecznej.

Bardzo ważną instytucją działającą na terenie powiatu w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Powiatowa Komenda Policji w Kolbuszowej. Na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej interwencje domowe policji na terenie powiatu przedstawiają się następująco:

Tabela 2. Liczba interwencji.

Rok	2019	2020	2021
Liczba interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie	224	215	132

Powyższe dane wskazują na tendencję spadkową liczby interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie. Jak przedstawiają dane statystyczne w 2021 roku liczba interwencji ogółem zmniejszyła się o 92 przypadki w stosunku do roku ubiegłego.

Tabela 3. Liczba osób co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą wg. danych z KPP.

Rok	2019	2020	2021
Liczba kobiet	203	176	105
Liczba mężczyzn	46	45	30
Liczba osób małoletnich	28	16	9
Razem	277	237	144

Jak wynika z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej podczas interwencji dotyczących przemocy w rodzinie w 2019 roku ujawniono 277 osób doznających przemocy domowej, w roku 2020 było ich 237, zaś w 2021 nastąpił spadek do 144 osób. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie z podziałem na płeć oraz z uwzględnieniem bycia pod wpływem alkoholu podczas interwencji Policji.

Tabela 4. Liczba osób co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

Rok	2019		2020		2021	
	ogółem	w tym pod wpływem alkoholu	ogółem	w tym pod wpływem alkoholu	Ogółem	w tym pod wpływem alkoholu
Liczba kobiet	11	1	12	3	4	2
Liczba mężczyzn	213	114	203	110	128	64
Razem	224	115	215	113	132	66

Podczas interwencji policji związanych z przemocą domową ujawniono w 2019 roku 224 sprawców przemocy, w tym aż 213 mężczyzn. W roku 2020 liczba osób podejrzanych spadła do 215, a w 2021 do 132 przypadków. Około połowa mężczyzn stosujących przemoc była pod wpływem alkoholu. Statystyki uzyskane z KPP potwierdzają ogólne stereotypy dotyczące osoby sprawcy i ofiary przemocy jak również wpływu alkoholu na występowanie przemocy domowej. Ofiarami przemocy są najczęściej kobiety, zaś sprawcami w przeważającej większości mężczyźni. Bardzo często występowaniu przemocy towarzyszy picie alkoholu.

W danych pozyskanych z Sądu Rejonowego w Kolbuszowej zauważamy spadek liczby spraw sądowych prowadzonych z art. 207. W 2019 liczba spraw wynosiła 44, a w latach kolejnych odnotowywano spadki o 5 przypadków w skali roku. Liczba osób z nałożonym obowiązkiem udziału w programie edukacyjno – korekcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie w każdym z omawianych okresów.

Tabela 5. Liczba postępowań

Rok	2019	2020	2021
Liczba o spraw sądowych prowadzonych z art. 207	44	30	35
Liczba osób skazanych z art. 207 k.k	31	24	27
Liczba osób skazanych wyrokiem z art. 207 k. k na których nałożono obowiązek udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym dla osób stosujących przemoc	3	3	4

Zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej poprzez prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej oraz specjalistycznego poradnictwa.

W roku 2019 PCPR udzieliło pomocy **201** osobom z powiatu kolbuszowskiego uwikłanym problem przemocy w rodzinie, w 2020r. - **146** osobom, a w 2021 r. **156** osobom.

Tabela 6. Liczba osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie objętych poszczególnymi formami oddziaływań przez OIK w latach 2019-2021.

Forma pomocy	Liczba osób korzystających w poszczególnych latach		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.
poradnictwo i pomoc prawna	16	Trudno ustalić	Trudno ustalić
poradnictwo i pomoc psychologiczna	58	59	66
poradnictwo socjalne	169	117	133
poradnictwo i pomoc pedagogiczna	74	52	65
schronienie w hostelu OIK	1	8	7
grupa wsparcia dla ODP	17	17	16

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej jako jedyny podmiot na terenie powiatu kolbuszowskiego realizuje programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W latach 2019 i 2021 prowadzone były programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W roku 2020 nie realizowano programu ze względu na znaczne obostrzenia związane z pandemią koronawirusa.

Tabela7. Liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno – edukacyjnym w latach: 2019 - 2021r.

Grupy / edycje programu	Liczba osób uczestniczących			Liczba osób, które ukończyły program		
	2019r.	2020r.	2021 r.	2019	2020	2021
Grupa I	9	0	13	7	0	8
Grupa II	8	0	9	8	0	5

Diagnoza w oparciu o badania ankietowe społeczności powiatu kolbuszowskiego

W badaniu ankietowym przeprowadzonych na potrzeby diagnozy skali przemocy w powiecie kolbuszowskim wzięło udział 120 dorosłych, losowo wybranych mieszkańców powiatu w tym 60 kobiet i 60 mężczyzn.

Pierwsze z pytań ankietowych dotyczyło świadomości mieszkańców odnośnie skali zjawiska przemocy domowej. Według badanych mieszkańców powiatu przemoc jest zjawiskiem, które występuje rzadko - dotyczy mniej niż połowy rodzin. Takiej odpowiedzi udzieliło 24,17 % ogółu ankietowanych i było to najwyższe wskazanie. Zauważa się różnice w ocenie skali zjawiska w odniesieniu do płci respondentów. W opinii respondentów płci żeńskiej przemoc występuje często na terenie powiatu (26,67%), zaś mężczyźni w większości określają skalę przemocy jako występująca rzadko (26,67%).

W drugim z pytań ankietowych respondenci zostali poproszeni o dokonanie oceny, które z prezentowanych zachowań można uznać za przejaw przemocy w rodzinie. W świetle wyników badania, z przemocą w rodzinie najczęściej identyfikowane jest bicie, na które w sposób zdecydowany wskazało 95% respondentów, a w dalszej kolejności 85,84% popychanie i wyrzucanie z domu. Najmniej wskazań jako zachowanie przemocowe otrzymał klaps dany dziecku za złe zachowanie (32,50% respondentów).

Według ankietowanych najczęstszą formą przemocy na terenie powiatu jest przemoc psychiczna (60 %) , a w drugim miejscu pod względem wskazań sytuuje się przemoc fizyczna (31,67%). Wybory ankietowanych mieszkańców są więc spójne z danymi uzyskanymi z instytucji działających w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W trakcie diagnozy badani zostali zapytani o sygnały, które w ich opinii świadczą o występowaniu przemocy w rodzinie.

Wśród sygnałów wskazujących na przemoc w rodzinie respondenci wskazywali najczęściej te, które są najbardziej i najłatwiej zauważalne, przede wszystkim widoczne ślady pobicia na ciele (74,17% badanych), odgłosy kłótni i awantur (67,50%), popadanie w uzależnienia (alkohol, narkotyki, leki, itp.) (50,84%). Kolejne miejsce pod względem wskazań uzyskało stosowanie przez dzieci przemocy wobec rówieśników (38,34%) oraz zaniedbanie dzieci (36,67%).

Respondenci (83,34%) wskazywali, że najczęściej przemoc w rodzinie stosują mężczyźni, a osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety (54,17%) i dzieci (25%).

Wśród przyczyn przemocy w rodzinie na pierwszym miejscu wśród wskazań 90 % badanych znalazły się różnego rodzaju uzależnienia, a w dalszej kolejności zazdrość i niewierność (48,34%) oraz doświadczenie przemocy w dzieciństwie (46,67%).

Badani pytani o przekonania i stosunek do zjawiska przemocy w 55,84% odpowiedzieli, że nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania przemocy w rodzinie. Tylko 9,17% z nich uważało, że przemoc może być traktowana jako prywatna sprawa rodziny. Większość z badanych przyznała że nie reaguje na przemoc z uwagi na to, że nie chce mieć problemów i zeznawać w sądzie (64,17%). Wyniki te pokazują, że społeczeństwo powiatu nie jest w pełni zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy. Sytuacja ta może stanowić przyczynę trudności w rozpoznaniu i udowodnieniu przemocy na terenie naszego powiatu.

Powiatowy system przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje instytucje działające w obszarze usług społecznych takich jak pomoc społeczna, oświata, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne. Większość respondentów jako instytucje, z której pomocy mogą skorzystać osoby uwikłane w przemoc wskazuje Policję 87,50%, Ośrodek pomocy społecznej, w tym Gminny Zespół Interdyscyplinarnego, (71,67%) oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (Ośrodka Interwencji Kryzysowej) - 66,67%. Uzyskane dane wskazują, że mieszkańcy znają instytucje do których można zgłosić problem przemocy w rodzinie.

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami niniejszego programu są dorosłe osoby stosujące przemoc w rodzinie z terenu powiatu kolbuszowskiego. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się również udział w oddziaływaniach osób z innych powiatów z województwa podkarpackiego

WARUNKI UCZESTNICTWA

Podstawowym warunkiem uczestnictwa w programie jest uznanie przez osobę faktu stosowania przemocy domowej.

Uczestnikami programu mogą być:

- Osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych

- Osoby stosujące przemoc w rodzinie kierowane przez kuratorów zawodowych i społecznych skazane wyrokami za przestępstwo z art.207 kk lub inne przeciwko rodzinie
- Osoby kierowane przez Policję, Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie objęte procedurą Niebieskiej Karty
- Osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii
- Osoby stosujące przemoc w rodzinie kierowane przez pomoc społeczną, organizacje pozarządowe, Kościół, organizacje kościelne i inne instytucje
- Inne osoby samodzielnie zgłaszające się, u których uczestnictwo w takim programie wynika z osobistej decyzji – ze szczególnym uwzględnieniem rodziców i opiekunów stosujących przemoc wobec dzieci

Uczestnictwa w programie odmawia się:

- Osobom chorym psychicznie
- Osobom z poważnymi zaburzeniami osobowości,
- Nałogowym hazardzistom
- Osobom nie będącym sprawcami przemocy w rodzinie

CELE PROGRAMU

Podstawowym i głównym celem programu jest :

Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu kolbuszowskiego poprzez powstrzymanie sprawców przed jej stosowaniem w wyniku oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych

Cele szczegółowe programu obejmują :

1. powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
2. rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia w rodzinie,
3. kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy w rodzinie

4. uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy w rodzinie
5. zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie
6. zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy
7. uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Cele programu będą realizowane podczas zajęć edukacyjnych i socjalizacyjnych ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i harmonijnego współżycia w rodzinie

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Program ma charakter korekcyjno-edukacyjny. W części edukacyjnej skoncentrowany jest na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy, część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystanie ze wsparcia społecznego
2. Program oparty jest na koncepcji behawioralno-poznawczej, w której przemoc to zachowania wyuczone, a więc poddając osoby stosujące ją odpowiednim oddziaływaniom, można doprowadzić do zmiany tych zachowań na alternatywne i akceptowane społecznie.
3. Głównym założeniem w/w programu jest oparcie na edukacji n/t kulturowo – obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc poprzez:
 - promocję wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci;
 - odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych;
 - stosowanie procedur behawioralno – poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą;
 - przekazanie wiedzy na tematy zawarte w programie i kształtowanie odpowiednich umiejętności u sprawcy.

Zasadnicze części programu stanowią:

- 1. Edukacja** - program dostarcza informacje, które pomagają uczestnikom zrozumieć dynamikę przemocy w kontekście procesów uczenia się społeczno- kulturowego i socjalizacji w roli męskiej; ma konfrontować przekonania i postawy, którymi sprawcy usprawiedliwiają stosowanie przemocy oraz nauczyć brać pełną odpowiedzialność za swoje czyny i rozpocząć wprowadzanie pozytywnych zmian w swoje relacje osobiste.
- 2. Rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych** – program tworzy okazje dla uczestników do badania osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które inicjują i wzmacniają stosowanie przez sprawców przemocy oraz promuje wartości i postawy stanowiące konstruktywną alternatywę wobec postaw wspierających przemoc.
- 3. Zmiany behawioralno – poznawcze** – uczestnicy programu mają możliwość ćwiczenia nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania, które mają służyć skutecznej kontroli nad szkodliwymi zachowaniami i sprzyjać odpowiedzialnemu podejmowaniu decyzji w sytuacjach konfliktowych

REALIZATOR PROGRAMU

Realizatorem programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie jest Powiat Kolbuszowski, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej.

Bezpośrednim realizatorem programu będzie osoba uprawniona do prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, której kwalifikacje są zgodne z Rozporządzeniem Ministra Pracy Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50 poz. 259) tj. osoba która:

- ukończyła studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, nauki społeczne w zakresie

pedagogiki opiekuńczo – wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi z zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji

- posiadająca zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie; -mająca udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W sprawie osób posiadających certyfikaty (terapeutów, psychoterapeutów i inne) przyjmuje się interpretację Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej MPiPS dot. uznania kwalifikacji do prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych:

- jeśli certyfikat posiada informacje, że szkolenia realizowane było w wymiarze 100 godzin w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym 50 godzin dotyczyło pracy w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie – to osoba taka spełnia warunek określony w pkt. 2 w/w rozporządzenia;
- jeśli w certyfikacie brakuje wyszczególnionych godzin pracy ze sprawcą to osoba ubiegająca się o stanowisko prowadzącego programu jest zobowiązana do uzupełnienia swoich kwalifikacji o szkolenie w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- jeśli certyfikat nie posiada informacji co do spełnienia warunków zawartych w rozporządzeniu i uprawniających do prowadzenia programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych – to osoba chcąca prowadzić takie oddziaływania powinna przedstawić dodatkowe zaświadczenie z uszczegółowieniem godzin i zrealizowanych zajęć.

TEMATYKA ZAJĘĆ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH

1. **Komunikacja interpersonalna.** Komunikacja werbalna i niewerbalna.
2. **Komunikacja interpersonalna -** Zasady poprawnej komunikacji, co pomaga, a co przeszkadza w nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji. Bariery komunikacyjne.
3. **Style komunikowania się: uległy, agresywny i asertywny-** odróżnianie asertywności od agresywności.

4. **Asertywność** - charakterystyka asertywnego stylu porozumiewania się, trening zachowań asertywnych, umiejętność słuchania innych i reagowania z szacunkiem w relacjach interpersonalnych.
5. **Asertywne odmawianie.**
6. **Asertywne reagowanie na krytykę** - asertywne sposoby reagowania na krytykę słuszną, uzasadnioną oraz niesłuszną.
7. Rozpoznawanie i konstruktywne wyrażanie uczuć.
8. Umiejętność rozwiązywania konfliktów w oparciu o negocjacje i kompromis.
9. **Zjawisko przemocy** – definicje przemocy, rodzaje przemocy i charakterystyka zachowań przemocowych.
10. **Istota przemocy** - problem władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich.
11. **Spoleczno - kulturowe źródła przemocy**, przemoc a stereotypy dotyczące płci i ról.
12. **Charakterystyka sprawcy** – przyczyny stosowania przemocy, psychologiczna charakterystyka ofiary przemocy (proces wiktyimizacji), wpływ przemocy na emocjonalne funkcjonowanie rodziny.
13. **Koło partnerstwa i koło przemocy**– uczenie szacunku i partnerstwa w związku, zastępowanie zachowań przemocowych społecznie akceptowanymi.
14. **Sytuacja emocjonalna członków rodziny dotkniętej przemocą** – przemoc wobec współmałżonków, partnerów, dzieci i osób starszych.
15. **Przemoc a agresja** – wyjaśnienie agresji, rodzaje agresji, teorie agresji, autoagresja, jej przyczyny i rodzaje. Zastępowanie zachowań agresywnych społecznie akceptowanymi. Zapobieganie występowaniu zachowań przemocowych poprzez ustalenie Indywidualnych Planów Bezpieczeństwa.
16. **Przemoc w świetle prawa**, odpowiedzialność karna za stosowanie przemocy. Kodeks Karny, Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy, procedura Niebieskiej Karty.
17. **Indywidualne Plany Bezpieczeństwa** – jak zapobiegać eskalacji emocji i nie doprowadzać do utraty kontroli nad swoim zachowaniem i krzywdzenia innych? Opracowanie listy indywidualnych „wyzwalaczy” agresji.
18. **Fakty i mity na temat przemocy.**
19. **Cykl przemocy** – omówienie poszczególnych faz cyklu przemocy, charakterystycznych zachowań sprawcy i ofiary przemocy – uczestników cyklu. Kiedy i jak można przerwać cykl przemocy?

20. **Rodzina** jako podstawowe środowisko wychowawcze. Podstawowe **funkcje rodziny, postawy rodzicielskie i style wychowania w rodzinie** oraz ich wpływ na rozwój społeczno-emocjonalny dziecka.
21. **Przejawy i skutki doznawanej przemocy** u dzieci, młodzieży i dorosłych w różnych sferach i okresach życia.
22. **Przemoc a alkohol**, wpływ picia alkoholu na stosowanie zachowań przemocowych i agresywnych. Wzory picia alkoholu – używanie i nadużywanie alkoholu, picie o niskim ryzyku szkód, picie ryzykowne i szkodliwe. Mój styl picia - Test przesiewowy AUDIT.
23. **Zespół uzależnienia od alkoholu** – objawy choroby alkoholowej. Autodiagnoza. System leczenia odwykowego w Polsce, terapia jako podstawowa forma leczenia choroby alkoholowej. Wpływ alkoholu na organizm człowieka.
24. **Funkcjonowanie osoby uzależnionej** – mechanizmy uzależnień. Wpływ picia alkoholu na funkcjonowanie rodziny.
25. **Rodzina alkoholowa** jako przykład rodziny dysfunkcyjnej, zasady panujące w rodzinie alkoholowej, emocjonalna sytuacja członków rodziny alkoholowej, sposoby przystosowania się przez poszczególnych członków rodziny do destrukcyjnej sytuacji w domu (współuzależnienie, role dzieci).
26. **Stres** - przyczyny powstawania stresu, rodzaje stresu, metody radzenia sobie ze stresem. Relaksacja. Ćwiczenia w zdobywaniu praktycznych umiejętności radzenia sobie z wewnętrznym napięciem, przeciwdziałanie powstawania stresu i sposoby odreagowywania napięcia.
27. **Promowanie pozytywnych wartości, przejmowanie odpowiedzialności** za bezpieczeństwo w związkach oraz odpowiedzialności za swoje zachowanie
28. **Gdzie szukać pomocy?** Przekazanie informacji nt instytucji, w których można szukać specjalistycznej pomocy w trudnych sytuacjach.

REALIZACJA PROGRAMU

1. Niniejszy Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany będzie w latach 2023-2026.
2. Rocznie planowana jest realizacja dwóch edycji programu.
3. Spotkania w ramach programu będą odbywały się z częstotliwością 1 lub 2 spotkania na tydzień.

4. Spotkanie trwało będzie 3-6 godz.
5. Miejscem realizacji programu będą pomieszczenia wynajęte przez PCPR z zasobów lokalnych m.in. świetlica Stowarzyszenia NIL mieszcząca się na ulicy Jana Pawła II 8 (będą to pomieszczenia, w których nie będzie świadczona pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie).
6. Program realizowany będzie w grupie wolnościowej, stałej, liczącej od 6-12 osób.
7. Planowany zakres zajęć w ramach programu obejmuje 60 godzin grupowych oraz konsultacje indywidualne w wymiarze 2 godzin dla każdego uczestnika.
8. **Za kryterium ukończenia programu przez uczestnika, przyjmuje się frekwencję na zajęciach.** Uczestnik otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu programu, gdy jego udział w zajęciach stanowił min. 80%, (48 godzin), natomiast zaświadczenia o udziale w programie mogą być wydawane uczestnikom, którzy odbyli min. 50% zajęć (30 godzin).
9. Zaświadczenie wskazuje liczbę godzin zajęć programu i liczbę odbytych godzin zajęć przez uczestnika.
10. Program zakłada monitoring zachowań osób biorących udział w programie w czasie jego trwania i do 3 lat po jego zakończeniu. Monitoring realizowany jest przy współpracy z innymi instytucjami jak: Sąd Rodzinny, Prokuratura, kuratorzy zawodowi i społeczni, Ośrodki Pomocy Społecznej.
11. W przypadkach szczególnych, uniemożliwiających uczestnikowi udziału w zajęciach grupy (np. pobyt w szpitalu w związku z chorobą, która pojawiła się w trakcie jego udziału w programie, lub brak możliwości utworzenia grupy mieszanej ze względu na płeć) prowadzący lub organizator zajęć programu umożliwia uczestnikowi ukończenie i/lub udział w programie w formie spotkań indywidualnych. Uczestnik, który odbywa całościowo program w formie indywidualnej zobowiązany jest uczestniczyć w 10 indywidualnych konsultacjach (po 3 h każda) lub w przypadku przerwania udziału w sesjach grupowych w ilości odpowiadającej połowie godzin zajęć grupowych. Powyższe rozwiązania dotyczą wyłącznie przypadków szczególnych i wymagają pisemnego zwrócenia się do organizatora o umożliwienie indywidualnej realizacji programu.

ZASADY KONTRAKTU:

Osoby przed przystąpieniem do programu podpisują kontrakt określający reguły uczestnictwa w programie, który zawiera m.in.:

1. Program korekcyjno – edukacyjny prowadzony jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej.
2. Czas trwania programu – 60 godzin dydaktycznych zajęć grupowych i 2 godziny zajęć indywidualnych.
3. **Warunkiem ukończenia** programu jest udział w **48 godzinach zajęć grupowych** i odbycie **2 konsultacji indywidualnych** oraz uznanie stosowania przez siebie zachowań przemocowych.
4. Warunkiem otrzymania **zaświadczenia o uczęszczaniu** na program jest udział w **50%** zajęć grupowych.
5. Na zajęcia przychodzimy trzeźwi – osoby pod wpływem alkoholu nie mogą uczestniczyć w zajęciach.
6. W czasie trwania programu uczestnik jest zobowiązany do nie stosowania przemocy lub informowania prowadzących o każdorazowym zachowaniu przemocowym.
7. W czasie zajęć grupowych przestrzegamy zasad opracowanych i zaakceptowanych przez uczestników zajęć w czasie pierwszego spotkania grupowego.
8. Uczestnik jest poinformowany o monitorowaniu swojego zachowania w trakcie trwania programu i przez okres trzech lat po jego ukończeniu.
9. Monitoring będzie polegał na wypełnieniu ankiety monitorującej po odbyciu 50% zajęć oraz kontaktach z kuratorem sądowym lub pracownikiem socjalnym oraz kontaktach telefonicznych z rodziną lub z uczestnikiem programu - przez okres 3 lat.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Opracowanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę zadań zapewnia budżet państwa. Planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu, a realizacja programu zależy od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel

Wnioski o dotację są corocznie składane w Wydziale Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

1. Celem monitoringu jest określenie efektywności i przydatności prowadzonych działań w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego.
2. Działania monitorujące będą prowadzone w trakcie i po zakończeniu realizacji programu przez okres do 3 lat od zakończenia udziału w programie w następujących odstępach czasowych: **po 3 miesiącach od zakończenia programu, później w odstępach 6 miesięcznych.**
3. Monitoringu w trakcie programu dokonuje osoba realizująca program korekcyjno – edukacyjny, po zakończeniu programu za monitoring uczestników odpowiada jednostka koordynująca – PCPR w Kolbuszowej - będzie on prowadzony do 3 lat po zakończeniu programu przez pracownika PIK.
4. Działania w ramach monitoringu w trakcie trwania programu obejmują:
 - monitorowanie przebiegu procesu grupowego- efektów postrzeganych przez prowadzących, jak i uczestników programu (dotyczących postaw uczestników wobec przemocy, kontroli agresji) - rozmowa, informacje zwrotne, obserwacja
 - badanie efektywności poszczególnych etapów programu - ankiety monitorująca
5. Działania w ramach monitoringu po ukończeniu programu obejmują badanie efektywności programu poprzez:
 - kontakt (telefoniczny i/lub osobisty) z osobą stosującą przemoc domową
 - kontakt (telefoniczny i /lub osobisty w środowisku zamieszkania i/lub siedzibie PIK) z rodziną sprawcy przemocy
 - kontakt z służbami/institucjami pomocowymi m.in. Policją, kuratorami sądowymi, pracownikiem socjalnym OPS właściwym ze względu na miejsce zamieszkania, członkami zespołu interdyscyplinarnego i/lub grupy roboczej.
6. Formy monitoringu; rozmowa, ankiety monitorujące, obserwacja, wywiad.
7. PCPR w Kolbuszowej gromadzi dokumentację potwierdzającą prowadzenie monitoringu w trakcie trwania programu, jak również monitoringu i sposobu funkcjonowania uczestników po zakończeniu programu, zgodnie z § 8 rozporządzenia z dnia 22 lutego 2011 r.

8. Realizowany program poddany będzie ewaluacji polegającej na zbieraniu, analizie oraz interpretacji zebranych informacji/danych. W ramach ewaluacji dokonana zostanie ocena: efektywności, skuteczności oddziaływań, zgodności programu w kontekście założonych celów, porównaniu założonych rezultatów z osiągniętymi.
9. Ocena programu zostanie dokonana na podstawie ankiety ewaluacyjnej przeprowadzonej przez prowadzących wśród uczestników programu na zakończenie programu.
10. Realizator bezpośredni programu sporządzi sprawozdanie z jego realizacji po każdej z przeprowadzonych edycji programu.

Wskaźniki ewaluacji programu:

- 1) Liczba osób zgłoszonych do udziału w programie.
- 2) Liczba osób, które rozpoczęły program.
- 3) Liczba osób, które ukończyły program.
- 4) Liczba osób, które ukończyły program i powstrzymały się od stosowania przemocy lub zmniejszyły jej częstotliwość – na podstawie danych z monitoringu.
- 5) Liczba osób, które ukończyły program i ponownie dopuściły się zachowania przemocowego – na podstawie danych z monitoringu.

ZAKOŃCZENIE

Idea oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie wywodzi się z przekonania, że zachowania przemocowe w rodzinie są wyuczone i przejmowane z pokolenia na pokolenie, istnieje zatem możliwość korekty takich zachowań, połączonej z edukacją, niezbędną do uświadomienia sprawcy, że zachowania takie mają w istocie charakter przemocy wobec osoby najbliższej. Uczestnictwo w programie korekcyjno-edukacyjnym osób stosujących przemoc domową stanowi szansę na redukcję zachowań przemocowych poprzez pozytywny wpływ na zmiany w ich postawach i zachowaniach. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie jest więc ważnym i skutecznym narzędziem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

